

UNIwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina

Wydział Dyrygentury Symfoniczno - Operowej

Nazwa przedmiotu: Ćwiczenia z harmonii		Rok akademicki
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot: Wydział Dyrygentury Symfoniczno-Operowej		2019/2020
Nazwa kierunku: dyrygentura		
Forma studiów: stacjonarne I st.	Profil kształcenia: ogólnoakademicki (A)	Status przedmiotu: obowiązkowy
Specjalność: dyrygentura symfoniczno-operowa		Rok I-II / semestr I-IV
Język przedmiotu: polski	Forma zajęć: ćwiczenia	Wymiar zajęć: 30 godzin
Koordinator przedmiotu	Kierownik Katedry Dyrygentury	
Cele przedmiotu	Praktyczne doskonalenie umiejętności harmonicznyc; rozwijanie wyobraźni i kreatywności muzycznej; konfrontacja zasad teoretycznych nauki harmonii z praktyką muzyczną na podstawie analizy przykładów źródłowych; poznanie środków harmonicznyc charakterystycznych dla różnych epok i stylów muzycznych oraz nauka praktycznego posługiwania się tymi środkami (stylami).	
Wymagania wstępne	Ukończenie dwuletniego kursu harmonii w szkole muzycznej II st.; podstawowe umiejętności z zakresu gry na fortepianie; podstawowa wiedza dotycząca stylów muzycznych oraz historii i literatury muzycznej od renesansu do XX wieku; zdolność dokonywania analizy i właściwego wnioskowania; umiejętność koordynacji warsztatu twórczego i badawczego.	

Kod efektu	PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	Przypisanie do efektów specjalnościowych (kierunkowych)
------------	--	---

w zakresie WIEDZY (W)

1	posiada wiedzę dotyczącą analizy i interpretacji elementów dzieła muzycznego [...] oraz ogólną wiedzę dotyczącą harmonii w dziejach muzyki, ze szczególnym uwzględnieniem harmonii dur-moll i harmonii XX wieku	P6_DYR_W_012(DYR_II)
---	---	----------------------

w zakresie UMIEJĘTNOŚCI (U)

2	swobodnie operuje materiałem dźwiękowym dobierając akompaniament adekwatny do linii melodycznej, posiada umiejętność stosowania zasad harmonii funkcyjnej i niefunkcyjnej, potrafi zrealizować akompaniament fortepianowy bez tekstu nutowego	P6_DYR_U_10(DYR_XVII)
---	---	-----------------------

--	--

TREŚCI PROGRAMOWE	
Semestr I	Liczba godzin
<p><u>Harmonika systemu funkcyjnego dur-moll w okresie baroku i klasycyzmu:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Kadencje w układzie skupionym i rozległym. Trójdźwięki w stosunku kwinty w progresjach modulujących (ciągi dominant i subdominant wtrąconych, dominanty wtrącone do trójdźwięków zbudowanych na kolejnych stopniach gamy durowej, kadencja doskonała i plagalna w progresji, realizacja <i>basso continuo</i> na podstawie oryginalnych przykładów z utworów barokowych). Dominanta septymowa w progresjach modulujących (dominanta septymowa wtrącona do dominanty oraz do trójdźwięków różnych stopni gamy durowej i molowej, ciągi wtrąconych dominant septymowych ze zmieniającymi się składnikami w basie oraz w imitacji dwugłosowej, połączenia dominantowo-toniczne w progresjach, dominanty wtrącone w figuracji melodycznej, wzory z akordem chopinowskim). Trójdźwięki i czterodźwięki septymowe w majorze i minorze w progresjach niemodulujących (trójdźwięki w połączeniach o wzorze: V-I, I-IV, I-V, I⁶-IV, I-V⁶, trójdźwięki w stosunku sekundy w przewrocie sekstowym i z opóźnieniami, czterodźwięki septymowe w imitacji trzygłosowej). Dominanta nonowa i dominanta nonowa bez prymy w progresjach modulujących (ciągi wtrąconych dominant nonowych, dominanta septymowa wtrącona do nonowej, seksta i nona jako składniki opóźniające). Harmonizacja melodii z wykorzystaniem różnych typów faktury instrumentalnej oraz komponowanie melodii do podanych schematów harmonicznyc. Wykorzystanie nabytych umiejętności harmonicznyc do skomponowania krótkiej formy figuracyjnej w fakturze fortepianowej. 	7,5
Semestr II	Liczba godzin
<p><u>Harmonika funkcyjna c.d. (barok, klasycyzm, romantyzm):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Zwroty kadencyjne w sekwencjach o kierunku wznoszącym lub opadającym (kadencje S-D-T, sekwencje z kadencją zawieszoną, zwodniczą, neapolitańską). Rozszerzone formuły kadencyjne w transpozycji o dowolny interwał (powtórzenie wzoru o sekundę, tercję, kwartę, kwintę; paralelizm oparty na ciągu dominant wtrąconych, progresja modulująca we wzorze paralelizmu). Przybliżenie innych systemów notacji harmonicznyc; zadania praktyczne. Alteracje we wzorach progresji i kadencji (ciągi dominant septymowych z alterowaną kwintą). Modulacje diatoniczne, chromatyczne, enharmoniczne oraz typy mieszane - różne sposoby realizacji. Wykorzystywanie modulacji do skomponowania dłuższej konstrukcji muzycznej w fakturze fortepianowej. Transpozycja wybranych fragmentów utworów muzycznych poprzedzona analizą harmoniczną. 	7,5
Semestr III	Liczba godzin

<p><u>Elementy harmoniki modalnej renesansu oraz system funkcyjny w okresie romantyzmu:</u></p> <p>15. Renesansowa modalność w różnych odcieniach stylistycznych (Orlando di Lasso, Palestrina, Gesualdo da Venosa, Waclaw z Szamotuł, Mikołaj Gomółka).</p> <p>16. Akordy alterowane i ich postacie enharmoniczne (postacie enharmoniczne czterodźwięku naturalnego, zmniejszonego i trójdźwięku zwiększonego; inne typy akordów enharmonicznie równoważnych, wzory progresji w dwóch postaciach enharmonicznych).</p> <p>17. Różne typy modulacji we wzorach paralelizmów.</p> <p>18. Chromatyczne szeregi tercjowe i małosekundowe.</p> <p>19. Skomponowanie miniatury wykorzystującej środki fakturalno-harmoniczne charakterystyczne dla okresu romantyzmu (np. w stylu Schuberta, Schumanna, Mendelssohna, Czajkowskiego, Liszta, Chopina).</p>	7,5
Semestr IV	Liczba godzin
<p><u>Style i systemy harmoniczne poza systemem dur-moll:</u></p> <p>20. Analiza partytur i przykładów muzycznych ze szczególnym uwzględnieniem zjawisk harmonicznych (Debussy, Skriabin, Messiaen, Lutosławski); komponowanie miniatur fortepianowych w różnych stylach i systemach harmonicznych.</p>	7,5

Metody kształcenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. wykład konwersatoryjny 2. praca z tekstem i dyskusja 3. analiza przypadków 4. rozwiązywanie zadań artystycznych 5. praca indywidualna

Weryfikacja efektów uczenia się	
Metody weryfikacji	Nr efektu
1. egzamin (standaryzowany, na bazie problemu)	1, 2
2. kolokwium ustne	1, 2
3. kontrola przygotowanych projektów	1, 2
4. realizacja zleconego zadania	1, 2

Korelacja efektów uczenia się z treściami i metodami kształcenia oraz metodami ich weryfikacji			
Nr efektu uczenia się	Treści kształcenia	Metody kształcenia	Metody weryfikacji
1	1-20	1-3	1-4
2	1-20	4, 5	1-4

Warunki zaliczenia
<p>Po semestrach I-III – ustne kolokwium komisyjne, po semestrze IV – komisyjny ustny egzamin końcowy. Wszystkie formy zaliczenia opierają się na praktycznej realizacji zleconych zadań oraz wcześniej przygotowanych prac wraz z ew. udzieleniem odpowiedzi ustnych na pytania zadawane przez komisję.</p>

Literatura podstawowa

Astriab J.: *System centrowy Aleksandra Skriabina*, Zeszyty Naukowe AM im. I. J. Paderewskiego w Poznaniu 1994 nr 5.

Chomiński J.M.: *Historia harmonii i kontrapunktu*, t. II, Kraków 1962; t. III, Kraków 1990; *Kolorystyka dźwiękowa Skriabina*, „Muzyka” 1959 nr 2; *Koordinanty trytonowe i półtonowe w akordyce Skriabina*, „Muzyka” 1959 nr 2.

Dobrowolski A., *Metodyka nauczania harmonii w szkołach muzycznych II stopnia*, Kraków 1967.

Helman Z., *Debussy Claude* (hasło), w: *Encyklopedia Muzyki PWM*, red. E. Dziębowska, t. II, Kraków 2001, s. 365-384.

Lissa Z., *Do genezy „akordu prometejskiego” Aleksandra Nikołajewicza Skriabina*, „Muzyka” 1959 nr 2; *O harmonice Aleksandra Nikołajewicza Skriabina*, praca doktorska, skrót w „Kwartalniku Muzycznym” 1930 nr 8.

Messiaen O., *Technika mojego języka muzycznego*, przeł. Józef Świder, „Res Facta” 1973 nr 7.

Pokrzywińska M., *Progresje. Zbiór ćwiczeń harmonicznyc*, Warszawa 2004.

Poszowski A., *Tworzywa dźwiękowe Oliviera Messiaena jednym z przejawów przemian w muzyce XX wieku*, Zeszyty Naukowe AM w Bydgoszczy 1992 nr 4.

Przech V., *Podstawy modalne harmoniki Oliviera Messiaena*, Zeszyty Naukowe AM w Bydgoszczy 1992 nr 4.

Stankiewicz J., *Messiaen* (hasło), w: *Encyklopedia Muzyczna PWM*, red. E. Dziębowska, t. VI, Kraków 2000, s. 212.

Sikorski K., *Harmonia*, t. III (wyd. trzypięciotomowe), Kraków 1949; *Harmonia. Zbiór zadań i przykładów*, Kraków 2005.

Wesołowski F., *Materiały do ćwiczeń harmonicznyc*, Kraków 1996; *Materiały do nauki o skalach muzycznych*, Kraków 2011.

Zieliński T.A., *Nowy modalizm – Messiaen*, w: tegoż, *Style, kierunki i twórcy muzyki XX wieku*, Warszawa 1973; *Podstawy harmoniki nowoczesnej*, Kraków 2009.

Literatura uzupełniająca

Bełza I., *Skriabin*, tłum. J. Ilnicka, Kraków 2004.

Jarociński S., *Debussy a impresjonizm i symbolizm*, Kraków 1966.

Jarzębska A., *Z dziejów myśli o muzyce*, Kraków 2002.

Kaczyński T., *Messiaen*, Kraków 1984.

Kosz S., *Symbolika formy w sonatach fortepianowych Aleksandra Skriabina*, w: *Muzyka fortepianowa VII. Prace specjalne Akademii Muzycznej w Gdańsku nr 42*, red. J. Krassowski, Gdańsk 1987.

Lissa Z., *Chopin i Skriabin*, w: *Studia nad twórczością Fryderyka Chopina*, Kraków 1970, s. 202-331.

Mirka D., *Teozofia, muzyka i światło. O funkcji światła w poemacie symfonicznym „Prometeusz” Aleksandra Skriabina*, Zeszyty Naukowe AM w Bydgoszczy 1993 nr 4.

Poszowski A., *Harmonia systemu tonalnego dur-moll*, Gdańsk 2001.

Targosz J., *Podstawy harmonii funkcyjnej*, Kraków 2004.

Wesołowski F., *Nauka harmonii*, Łódź 2008; *Rozwój systemu tonalnego dur-moll*, Warszawa 2006.

Woźna-Stankiewicz M., *Polskie analizy języka muzycznego Oliviera Messiaena*, w: *Recepcja twórczości Oliviera Messiaena. Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej, 11-12 grudnia 1998 r.*, red. M. Zduniak i zespół, Zeszyt Naukowy Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu 2000 nr 78.

Kalkulacja nakładu pracy studenta potrzebnej do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się (w godz.)	
Zajęcia dydaktyczne – godziny kontaktowe	30
Przygotowywanie się do zajęć	30
Praca z literaturą	20
Konsultacje	10
Przygotowywanie się do prezentacji/koncertu	0
Przygotowywanie się do egzaminu, zaliczenia	10
Inne	0
Łączny nakład pracy studenta w godz.	100
Liczba punktów ECTS	4

Rok	I		II		III	
Semestr	I	II	III	IV	V	VI
Punkty ECTS	1	1	1	1		
Liczba godzin	7,5	7,5	7,5	7,5		
Rodzaj zaliczenia	kolokwium	kolokwium	kolokwium	egzamin		

Możliwości kariery zawodowej

Absolwent studiów licencjackich jest przygotowany do prac związanych z dokonywaniem opracowań muzycznych, instrumentacją, aranżacją, improwizacją i akompaniamentem.

Jest przygotowany do podjęcia kształcenia na studiach II stopnia.

Data	Kto modyfikował	Czego dotyczy modyfikacja
09.09.2019	St. wykł. dr Małgorzata Waszak	Modyfikacja dotyczy dostosowania opisów efektów uczenia się do skorygowanych specjalnościowych efektów uczenia się, korelacji efektów uczenia się z treściami i metodami kształcenia oraz metodami ich weryfikacji, kalkulacji nakładu pracy studenta.